

‘VALSE’ PERSOONSBEWIJZEN

ontsprongen is, maar dat was dan gevolg van de slordigheid der controleurs, later in de bezetting ook wel van hun medewerking. Aan Lentz heeft het niet gelegen. Hij heeft met zijn perfect ontwerp dat terecht de bewondering van het *Reichssicherheitshauptamt* geooft had, de illegale werkers en alle overige vervolgd voor technische problemen geplaatst die men noch in bezet gebied, noch in Engeland ooit waarlijk bevredigend heeft kunnen oplossen.

★

Het namaken van andere identiteitspapieren waaraan personen die zich aan de greep van de bezetter wilden onttrekken, behoefte hadden, was, zij het vaak verre van eenvoudig, minder moeilijk dan het namaken van persoonsbewijzen. Die andere papieren waren steeds veel simpeler: het ging dan om gedrukte of gestencilde stukken die veelal het stempel vertoonden van de instantie die ze uitgegeven had, plus het handtekeningstempel van de autoriteit die bevoegd was tot afgifte. Enkele van die papieren noemden we al in het vorige hoofdstuk: de blauwe *Ausweise* die de ex-militairen nodig hadden, en de blauwe en witte, later bruine *Ausweise* op grond waarvan leden van bepaalde jaarklassen buiten de arbeidsinzet vielen. Het is ondoenlijk, een opsomming te geven, welke papieren nog meer nagemaakt werden – het waren er tientallen, zo niet honderden verschillende. Zo werden bijvoorbeeld de papieren nagemaakt waarmee men uit bezet gebied naar België of Frankrijk of (men denke aan de clandestien terugkerende studenten) uit Duitsland naar Nederland kon reizen. Daartoe maakte men niet alleen de *Aus-* en *Einreisegenehmigungen* na maar ook de papieren van firma's waarbij de illegaal reizende z.g. in dienst was en die hem of haar opdracht tot de 'reis' verstrekt hadden. Ten behoeve van Joden die 'ge-Calmeyerd' moesten worden of die een *Palestina-certificate* trachtten te verkrijgen, werden veelal reeksen valse papieren geproduceerd. 'Men heeft bijvoorbeeld', aldus weer C. J. Rübsaam,

'doopbewijzen uit Tsaristisch Rusland en uit Tsjechoslowakije nagemaakt. Men nam expres van die verre oorden om controle onmogelijk te maken. Men maakte ook paspoorten van Paraguay. Veterman heeft Braziliaanse geboortebewijzen gemaakt waarvan hij nooit een echt gezien had. Niemand wist hoe een echt Braziliaans geboortebewijs er uit zag.'¹

¹ Getuige C. J. Rübsaam, *Enq.*, dl. VII c, p. 347.